Anul al 56-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL | In România 3 lei | In străinătate 6 lei

Nr. 60 Vineri 3 Martie 1939
12 Pagini P IIII

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

BIBLIOTECA CENTRALĂ ASOCIAȚIUNII SIBIIU

O SOLUȚIUNE SE IMPUNE

La intervale din ce în ce mai scurte se întâmplă incendii în diferite părți ale țării.

Cele din orașe sunt mai puțin tragice, întrucât construcțiunile mistuite sunt asigurate în cele mai multe cazuri și nu formează totdeauna unicul mijloc de existență al păgubașilor.

Focul dela sate târăște după el nenorocirea și mizeria unor familii întregi, de cele mai multe ori numeroase și lipsite de putința de a-și reconstitui căminurile.

O deosebire și mai gravă, este acea că, pe când în orașe focul poate să fie în general localizat, atât din cauza superiorității materialelor de construcțiune cât și datorită sforțărilor pompierilor, ce implică adesea jertfe; în localitățile rurale, lipsind amândouă elementele proprii unei înfrânări relative a incendiului, el se întinde asupra celorlalte locuințe firave, așternând jalea și pustiul asupra populațiunei.

In cazuri catastrofale prin masele lovite de asemenea nenorociri, statul, județele, orașele, așezăminte de binefacere, milostenia particulară intervin spre a repara cel puțin o parte din prăpădul material și moral. Sunt recente împrejurările când acest sprijin a pornit chiar dela Suveran.

Aceste corective izolate însă nu pot constitui o soluțiune, căci esențialul este prevenirea efectelor deplorabile, nu numai înlăturarea lor, mai totdeauna parțială, din cauza prea marilor proporții, și în deobște implicând prea mult timp față de nevoia strictă și imediată a unui adăpost.

Chestiunea deci necesită o examinare mai largă și mai adâncă, și desigur că ea este de competința conducătorilor de ținuturi.

Ținându-se seamă de măsurile adoptate în alte țări pentru localitățile cu venituri prea modeste spre a putea dispune de servicii de pompieri; verificându-se rezultatele obținute de sistemul conexării mijloacelor unui număr de localități apropiate în scopul apărării comune; de sistemul extinderii intervenirei pompierilor dela orașe într'o rază raportată la posibilitățile rânduite în acest scop; de sistemul participării statului la întreținerea organizațiilor de apărare contra focului a stabilimentelor industriale în schimbul obligațiunei de a apăra și populațiunea din localitățile respective și vecine; sau adoptându-se un sistem care ar corespunde condițiunilor specifice ale localităților noastre rurale, — ceeace este sigur, este că nu mai poate și nu mai trebuie să dureze expunerea căminurilor rurale la primejdii ale căror consecințe, de multe ori incalculabile, au ajuns endemice.

COMUNA MOHU (SIBIU) — N. BRANA

Un nou program colonial al d-lui Hitler

Londra, 28 (Radio-Central). — „Daily Express" anunță din Berlin că d. Hitler a avut lungi tratative cu diferiți oameni politici străini și experți coloniali.

In urma acestor tratative, cancelarul Hitler a elaborat un nou program colonial, care asigură înapoierea coloniilor germane pe cale pacifică și într'un timp nu prea îndepărtat.

Asupra amănuntelor acestui plan, corespondentul ziarului de mai sus a aflat dela un funcționar superior din ministerul de externe german că d. Hitler va propune restrângerea înarmărilor și încheerea de pacte de neagresiune pe timp de 25-50 ani, dacă în cadrul acestui pact se vor aproba Germaniei cererile ei coloniale.

Această problemă ar urma să fie rezolvată în trei etape și anume:

1) Anglia și Franța anulează clauza din tratatul dela Versailles, în baza căreia Germania nu ar fi capabilă să-și administreze coloniile.

2) Anglia și Franța recunosc dreptul Germaniei de a avea posesiuni coloniale.

3) O nouă împărțire a coloniilor și înapoierea coloniilor germane.

Recunoașterea anglo-franceză a guvernului din Burgos

Recunoașterea „de jure" a guvernului din Burgos de către Franța și Anglia are desigur o deosebită însemnătate: ea e menită să hotărască la încetarea oricărei inutile rezistențe a republicanilor și în același timp să încurajeze rezistența guvernului naționalist împotriva oricărui amestec străin în treburile interne ale Spaniei și pentru menținerea suveranității și integrității teritoriale spaniole.

Simultaneitatea recunoașterii, de către Franța și Anglia, mai dovedește unitatea de vederi care caracterizează politica celor două țări față de problema spaniolă și care fixează poziția lor față de orice încercare menită să micșoreze independența Spaniei, sau să exercite vre-o influență contrară menținerei statului-quo teritorial actual în apele mediteraneene.

Omagiile aduse, din inițiativa președintelui republicei franceze, d-lui Berard, care a negociat cu guvernul naționalist spaniol, pentru modul cum s'a achitat de misiunea ce i s'a încredințat și, pe de altă parte, declarațiile d-lui Chamberlain că guvernul englez a hotărît recunoașterea guvernului din Burgos „fără condiții", dar după ce Anglia „a notat cu satisfacție declarațiile publice ale generalului Franco referitoare la hotărîrea sa de a apăra independența tradițională a Spaniei și a nu 'pedepsi dintre foștii săi inamici decât pe aceia vinovați de fapte criminale"—dovedesc că atât guvernul francez cât și cel englez consideră că nu mai au motive de îngrijorare în ce privește eventualitatea vre-unei influențe străine în determinarea politicei viitoare a Spaniei naționaliste.

Desigur — de altfel faptul s'a și produs în Camera Comunelor — vor fi și glasuri cari să considere ca o greșală actul politic al recunoașterii guvernului din Burgos. Pentru orice minte luminată însă și neinfluențată de pasiuni doctrinare, atât situația de fapt din Spania cât și interesul păcei europene impuneau o cât mai grabnică înlăturare a echivocului internațional ce continua să persiste prin menținerea relațiilor diplomatice cu guvernul republican spaniol, care nu-și mai exercita autoritatea de cât pe o infimă porțiune a teritoriului spaniol și care nu mai reprezinta, mai ales după înfrângerea din Catalonia, decât voința și ambițiunea unui număr restrâns care se micșora din ce în ce mai mult, de oameni politici. O prelungire a acestui echivoc ar fi făcut să se nască iluzia posibilității unui sprijin pentru o rezistență inutilă, menită să prelungească ororile unui război civil care a dăinuit prea mult și care a dus Spania până la marginea prăpastiei.

Actul politic al Franței și Angliei, care va fi, după cât se anunță, urmat probabil de acela al Statelor Unite și care se adaugă la recunoașterile anterioare de către diferite țări europene printre cari, acum câteva zile, s'au rânduit și cele din Înțelegerea balcanică, aduce o clarificare a uneia din problemele grave europene care amenințau pacea generală. Firește, ținând seama de situația internațională actuală, de multiplele probleme care au rămas încă amenințătoare, de tensiunea ce persistă între grupurile de mari puteri, de diferitele manifestații ce se produc în unele țări, de activa acțiune diplomatică ce se desfășoară actualmente și de febrila înarmare a tuturor statelor, ar fi imprudent să se manifesteze un optimism exagerat în ce privește viitorul apropiat. Chiar dacă problema spaniolă, prin recunoașterea guvernului din Burgos și prin iminenta victorie totală a generalului Franco, se apropie de o soluțiune definitivă, rânduind alături de țările ale căror interese sunt strâns legate de menținerea păcii europene, o Spanie doritoare la rândul ei de o eră de pace și de colaborare internațională atât de necesare refacerei ei, atmosfera internațională rămâne încă destul de încărcată.

Sunt încă atâtea greutăți în drumul păcii în cât cârmuitorii țărilor, cari o doresc și vor s'o apere sunt datori să fie nu numai atenți, nu numai prudenți dar mai ales vigilenți, atât în ce privește augmentarea forței armate a țărilor lor cât și în ce privește aprecierea justă a intereselor reale menite să asigure acestor țări integritatea teritorială și independența politică și economică.

FILME

— Reclamantul are cuvântul.

— Am cerut obligarea pârâtului la suma de 20.000 lei, ca despăgubiri civile. In fapt, mă întemeiez pe dovada făcută cu martori. Și anume: plecând cu trenul la Cluj, spre a pleda un proces complicat, am luat dosarul, fiind sigur că în cele zece ore de călătorie voi putea să-l studiez. Or, pârâtul se găsea în acelaș compartiment. Și n'a făcut decât să vorbească, să vor-bească, să vorbea-scă. In zadar vecinii se prefăceau că recitesc ziarele sau că dorm; el nu s'a lăsat până la Cluj. Sub prestare de jurământ, ei au confirmat arătările mele. Din această cauză, am sosit acolo nepregătit și am fost nevoit să cer amânarea procesului. Daunele materiale sunt reprezentate de cheltuelile de transport, hotel, restaurant, ce voi face din nou din cauza pârâului, și de pierderea clienților cari mă vor căuta la termenul viitor. Daunele morale sunt justificate de nemulțumirea provocată clientului meu, ale cărui interese cereau judecata imediat, nemulțumire exprimată în condițiuni ușor de înțeles. In drept, îmi întemeiez acțiunea pe articolul 998 din codul civil, care obligă pe oricine să repare orice pagubă cauzată altuia.

— Ce are de zis pârâtul?

— Eu știu un lucru: cine nu suferă vorbăria din tramvai, ia taxiul; cine nu suferă vorbăria din tren, ia un compartiment în vagonul cu paturi.

— Aveți ceva de replicat?

— Intotc pârâtului raționamentul său. Cine nu poate să-și țină gura, nu se sue în tramvai, ci în taxiu, și plictisește pe șofer, nu pe călători; cine nu poate să-și țină gura în tren, ia un compartiment cu paturi, și vorbește singur....

— Aveți ceva de zis?

Confuz, pârâtul dă din cap negativ.

Pentru motivele ce se vor vedea la redactarea hotărârei, instanța admite acțiunea cu 2000 lei cheltueli de judecată.

Don José

Limba noastră

Avânzii...

Nu te întreba, cititorule, ce cuvânt e acesta. Nu e nici patagonez, nici al vreunui trib din mijlocul Africei, ori din Oceania.

Se aude în țara românească și e folosit de unii avocați, cari zic, și cred, că sunt **români.**

Iată, în adevăr, ce-mi scrie d. Gogu Negulescu, cunoscutul avocat din Ploești:

„Citesc cu plăcere observațiile dv., publicate în „Universul", pe cât de drepte, pe atât de spirituale, despre mania unora de a ne sluți limba... Vă rog să-mi spuneți părerea dv. în următoarea chestiune.

„In codul Napoleon se întâlnește adesea expresia **ayants cause**, pe care legiuitorul nostru a tradus-o prin „cei cari reprezintă drepturile lor".

„Majoritatea magistraților la redactarea hotărîrilor, avocații în pledoarii, sau și unii și alții în scrieri juridice, păstrează, când este cazul, expresia franțuzească netradusă. Alții, întrebuințează, mai rar, traducerea codului și prea puțini avocați și magistrați traduc „ayants cause", prin „avânzii cauză".

„Această din urmă traducere mă interesează, fiindcă mi se pare că e o greșeală ca din „având" să se facă substantivul „avândul" sau „avânzi", pentru a avea „avânzii cauză".

„O asemenea traducere nu numai că sgârie urechea, dar nu este, cred, nici gramaticală, nici românească și nici nu exprimă ideia legiuitorului: de reprezentanți ai dreptului autorului lor. Țin mult să am părerea dv."

Scrisoarea d-lui Gogu Negulescu îmi amintește o întâmplare, petrecută la tribunal. Un avocat, apărându-și clienții, spune în focul vorbirii:

— Uite, domnule președinte, aceștia nu sunt „avânzii cauză". După cum îi vedeți prea bine, sunt niște țigani!...

D. Gogu Negulescu știe că și unii dintre scriitorii noștri cei mai de seamă au întrebuințat greșit participiul prezent

Alecsandri scria:

Și întinzând la oameni
o mână tremurândă

La Bolintineanu greșeala se găsește mai des:

La candela **murindă**
ea tristă căuta
. . . . . .
Cosița-i răzândă
săltând se răsfăța

Și Eminescu, în tinerețe, în cele dintâi poesii:

Și pasărea cântă
suspine-**imitândă**
Un cântec de amor,
Ecou-i răspunde
cu vocea-i **vuindă**
La plânsu-i de dor.

Murindă, răzândă, imitândă, vuindă. Se poate? Și dacă nu merge să facem din participiul prezent un adjectiv, mai puțin încă putem face un substantiv.

In „avânzii cauză", **având** nu pierde înțelesul lui de verb. A-l declina și a-l pune la plural e o bătaie de joc. Se vor găsi poate unii să-mi amintească pe **suferind-suferinzii.** Dar cuvântul acesta nu-i al limbii noastre. E un neologism, turnat după adjectivul francez **souffrant.**

Nici în dreptul roman nu se zice **habentes causam.** Se găsesc însă: noțiunea juridică **auctor meus,** autorul dela care dreptul a trecut la mine, și perifraza **qui habent causam ab alio,** — cei cari au dreptul (titlul) dela altul, — cei cari sunt **urmașii** altuia.

Frédéric Damé, cap cult, care știa ce e o limbă — era doctor în litere dela Sorbona — spune cu multă dreptate:

„Cartea care a dat cea dintâi lovitură de târnăcop șanțului săpat între limba orașelor și limba țăranilor, **cartea care a pocit până și vorbirea satelor,** cartea care a ajutat mai mult la răspândirea nu numai a neologismelor, dar încă a formelor și întorsăturilor celor mai barbare, e **Codul".**

Am fost, zilele trecute, la Palatul de Justiție. Am auzit vorbind câțiva avocați. Unul spunea: procesul **poartă asupra** daunelor. Altul: procesul **poartă asupra** următoarei situații de fapt. Un altul îi dădea zor cu **or,** conjuncția franceză: **or,** domnule președinte... **or, onorată Curte.**

Și totuși avem patru facultăți de drept, cu două rânduri de profesori, unul pentru licență, altul pentru doctorat, cu câte trei și patru profesori de fiecare materie, cari știu, **trebue să știe,** că datoria Universității, cea dintâi a ei datorie, e să apere limba.

T. PISANI

Unde s'au născut baladele...

de AL. GREGORIAN

In Elveția turismul este prima bogăție a statului federal. Un colț de ghiață din Alpi și o potecă de zăpadă măestru caligrafiată pe spinările Jurei, plus o cabană cumsecade fac cât o sondă petroliferă dela noi. Confortul și technica modernă, duse cu funicularele până în creerul munților, oferă europenilor priveliști rare care îi seduc definitiv și pentru care ei plătesc bucuroși bani foarte scumpi. Pentru frumos și pentru satisfacțiile mari, omul nu precupețește sacrificiile. Ba, mai mult, el se însărcinează să facă elogiul gratuit al peisagiilor care l-au încântat și să convertească lume cât mai numeroasă la plăcerea sa de original epicurian, care devorează frumosul, înalturile, liniștile albe și stelare, soarele munților elvetici.

— Să vezi Berna! Dar Davosul!...

Am trecut și noi prin Alpii elvetici. Sunt majestuoși, într'adevăr. Cu coamele lor albe ca Soracte din oda horațiană, cu văile largi cât chiotele, cu căpățânile în nori, par niște ghețari uriași încremeniți în vreme, fără eră și fără sfârșit. Te domină prin colosal și prin glacialitatea lor distantă.

Fără nicio comunicativitate, Alpii sunt mai de grabă strivitori decât frumoși. Liniile lor de zăpadă și de cremene care se desfac în muchii abrupte și grele, le dau un aer grav, sumbru, monumental, însă neprietenos.

Carpații noștri au cu totul altă înfățișare. Construcția lor arhitecturală e mai domoală, dar mai fantezistă, mai prietenoasă și mai umanizantă, parcă, cu o simetrie a ei și cu bogate și ample ondulații muzicale, ca o orchestrație cosmică.

Cine i-a văzut ca noi Duminica trecută, nu-i poate schimba cu nicio culme din lume.

Eram, la șapte dimineața, deasupra Sinaii, la două mii de metri, între cetinele ninse ale brazilor și sub un coviltir de cer albastru și calm ca fundul unui lezăr. Drumul alb ca hârtia șerpuia printre nămeți și lăsa în vale prăpastii adânci ca liniștea, ca moartea.

In pieptul stâncilor, trâmbele de apă înghețase puternic și luminile se jucau în ele ca în niște vitralii scumpe. Aromele de rășină pluteau dense și piritoitoare în aer. De pe platoul care se rotunjește ca o glamnic deasupra văii lui Carp, am privit singur poate un ceas, poate mai mult peste adâncurile și peste culmile din jur. Spinările de nămete ale Bucegilor, masive și sclipitoare arcuri decupate pe fundul turchez al zării, erau ca niște contraforturi ale cerului. Temeliile lor se scufundau în valurile norilor coborîți jos peste văi și strălucinați de văpăile soarelui, care răsărea rotund și gălbui, ca într'un decor teatral, de jos, din pragurile planetei.

Spațiul era condensat întreg aci, în acest pridvor de grave mistere al lumii, unde se filtrau văzduhurile într'un fel de osmoză cosmică a cerului cu pământul. In văgăuna de sub noi se scobea un golf de ocean a-

(Continuare in pag. 2-a)

Atentatele din Palestina

Iaffa, 28 (Rador).—Corespondentul agenției „Havas" transmite:

O crimă sălbatică, pusă pe seama teroriștilor, a fost săvârșită în colonia Rehovoth. O evreică și trei copii ai săi au fost găsiți asasinați în locuința lor.

In tabăra arabă se semnalează o recrudescență a actelor de violență, cu toate asigurările date la Londra în favoarea tezei arabe. Arabii au tras asupra unor lucrători evrei, pe șoseaua Acra-Safed, omorînd patru și rănind trei din ei. In cursul unei agresiuni contra coloniei evreiești Naharia, doi evrei au fost omoriți.

Polonia nu se îndepărtează de axa Paris-Londra

Serviciul special al „Universului"

Varșovia, 28 (Radio-Central). —Cu ocazia terminării tratativelor dintre contele Ciano și d. Beck, se află din cercurile diplomatice că ministrul de externe polonez a refuzat aderarea Poloniei la pactul anti-comunist și la îndepărtarea Poloniei de axa Paris-Londra, în favoarea axei Berlin-Roma.

Contele Ciano a comunicat d-lui Beck dorința d-lui Mussolini ca toate problemele europene să fie reglementate pe cale pașnică.

Expoziția italiană a maternității și copilului la București

Dela stânga la dreapta: arhiepiscopul Cisar, d. general dr. N. Marinescu, ministrul sănătății; d. Pelegrino Ghigi, ministrul Italiei; d. Gr. Alexeanu, rezidentul regal al ținutului Bucegi și Monseniorul Andrea Cassulo, nunțiul apostolic, la deschiderea expoziției
(Darea de seamă în corpul ziarului).

Patru cardinali într'o galerie a Vaticanului. Dela stânga la dreapta cardinalii Gerlier, Baudrillart, Marmaggi și Cerejeira, arhiepiscop de Lisabona